

12
126.

Atsargumas, bailumas ir dresė

Kai kurie partizanai atsargumą painioja su bailumu. Jie, norėdami pasirodyti savo draugų tarpe drąsiais, tyčia nepaiso atsargumo, nes jie bijo, jog jų atsargumas draugų gali būti palaikytas bailumu. Savo draugų tarpe jie stengiasi sudaryti nieko nebijančio išpūdį. Dėl to jie kiekvienam metu stengiasi savo laisvu elgesiu pabrėžti savo drąsumą. Jie, kad širdyje ir labai bijodami, meta si į visokius kraštutinumus tam, kad parodytų, jog juose nėra nė lašo baimės. Nevienu partizanų, o ypač naujokų, toki tariaimi 'drąsuoliai' suklaidina. Jie pamėgdžiodami pradeda elgtis taip pat neatsargiai, manydami, jog tuo jie tampa drąsėni, jog tuo jie galės savo draugų tarpe sukelti pagarbą. Neretai iš tokių 'didvyrių' lūpų tenka girdėti apie 'žygdarbius', kurie rodo ne jo drąsumą, bet, atvirai pasakius, jo kvailumą ir blogai paslėptą bailumą. Štai keletas pavyzdžių.

Keletas partizanų X apylinkėje, kurioje jau ištisą savaitę pasalavo MVD-istai, nutaria, jog geriau būsia dienoti miške. Bet štai čia isikiša 'drąsuolis'. Ko čia eiti, anot jo, į mišką? Tegu eina tie, kurie bijosi, o jie nebijaš dienoti ir kaime. Kiti, nenorėdami pasirodyti 'bailiais', sutinka dienoti kaime. Dieną juos užpuolia MVD-istai. 'Drąsuolis', nenorėjęs dienoti miške, pats pirmasis pasitraukia, tuo tarpu kai jo draugai, atsišaudydami, vos atsipalaidavo nuo priešo. Gerai, kad laimingai baigėsi, tačiau galėjo baigtis daug liūdniau.

Arba vėl. Partizanai vyksta į X apylinkę suruošti MVD-istams pasalas. Dienos metu drožia vyrai per kaimus: mat, jų tarpe buvo tokių, kurie 'nieko nebijojo'. Kaimė, kuriame jie apsidienoja, taip pat vyksta vaikštinėjimai iš vieno ūkininko pas kitą. Žodžiu, jaučiamasi kaip laisvėje. Kaimė pasalavę MVD-istai, pastebėję partizanus, susekė jų postovic vietą, prišliaužė prie jos, apsupo ją ir atidengė ugnį. Viso to pasėkoje - trys nukauti partizanai, o likusieji turėjo skubiai trauktis, palikdami net kai kuriuos savo ginklus.

Tokių liūdnų pavyzdžių yra buvę ir daugiau. Kiekvienas juos žino, tačiau nė viskas yra daroma, kad jie nesikartotų. Ir tai yra didžiausia blogybė, didžiausia mū-

sų klaida, kuri yra lygi nusikaltimui.

Atsargumas nėra bailumas, bet, priešingai, tai yra didelė dorybė. Štai, kad ir šiuose dviejuose atsitikimuose tereikėjo tik atsargumo, ir būtų buvę galima lengvai išvengti apylinkės išsifravimo, ir pasalos būtų pravestos sėkmingai. Kvailas neatsargumas, trumparegiškumas, 'nieko nebijojimas' atnešė nelaimę. Partizaniniame gyvenime, kaip, gal būt, ir visur kitur, drąsa be atsargumo yra nullis, o juo labiau, jeigu ta drąsa yra tariama, dirbtina. Kas tikrai yra drąsus, tas visados yra ir atsargus. Tie, kurie daug apie savo 'žygdarbius' ir nuotykius mėgsta pasakoti, kurie, norėdami pasirodyti savo draugams tyčia, mis nevengia pavojų, tai yra elgliai neatsargiai, tie dažniausia yra bailūs. Bailumas, kuris tūno jų viduje, kaip tik ir mėgstamas maskuoti išviršiniu, tariamai 'drąsiu' elgesiu, kuris iš tikrųjų nieko bendro su tikruoju drąsumu neturi. Drąsumas, kaip ir visos kitos dorybės, slypi žmogaus viduje. Juo, kaip pigiu blizgučiu, nesišvais-toma. Drąsus yra tas, kuris pavojaus metu nepalieka savo draugų, kuris, nežiūrėdamas stiprios priešo ugnies, gelbsti savo sužeistą draugą ir t.t., kitaip sakant, drąsa turi pasirodyti ten, kur ją dera parodyti ir yra reikalinga parodyti. Koks gi drąsumas, jeigu, kaip nekurie 'drąsuoliai', pasakodami savo nuotykius, giriasi, kad dienoje pas ūkininką prie kryžkelių be sargybos, kad vaikščiojo po kaimus, pirmam sniegui iškritus, kad, esant mėnesienai, su rogemis ar vežimu be jokio reikalo apvažiavo kelioliką kaimų ir t.t.

Jeigu mes tokius 'drąsuolius' atyčiau patyrinėtume, tuojaus pamatytume, jog jie nėra toki drąsūs, kokius vaizduoti mėgsta. Partizaninis gyvenimas parodė, jog toki 'drąsuoliai' susidūrimų su priešu metu pasirodė bailiesni už tuos, kurie dėl savo atsargumo buvo apšaukti bailiais. Kada reikėdavo būti drąsiu, tada jų 'drąsa' garuote išgaruodavo. Štai kodėl tariamus 'drąsuolius', kurie nenori ar nemoka būti atsargiais, turime patys išpėti, sudrausti, patys juos mokyti ir tvarkyti, nelaukdami, kol tai padarys org. vn. vadas. Tiesiai, kurie savo 'drąsa' rodo neatsargiai elgdamiesi, pasiūlykime ją parodyti priešui suruoštų pasalų metu ar šiaip vykdant koki tarnybinių uždavinių, surištą su pavojumi. Rodyti drąsą, kur jos nereikia yra paprasčiausias kvailumas. Sakoma, jog neatsargiu elgesiu ar veiksmais gundome likimą, tai yra

nelaimę patys prisišaukiam, jos visiškai nenorėdami. Ar gi ne kvaila šauktis nelaimę, neatsargiai elgiantis? Ar galime palikti nesudraustus tuos, kurie per savo neatsargumą stumia save ir savo draugus į pavojų?

Šiandien mums reikia būti ypač atsargiems, atsargiems ne tik žygių metu, savo veiksmuose, bet ir kalboje. Čia kiekviena, kad ir maža per neatsargumą padaryta klaida, gali kainuoti savo ir draugų gyvybių netekimą. Todėl kur bebūtume, ką bedarytume, su kokiu žmogumi nekaltėtume - visada atmintime atsargumą.

Partizaninis judėjimas, kuris iššaukė visas tautos pasipriešinimą ~~xxxxxxx~~ priešui, yra galingas stabdis, trukdantis kraštą subolševikinti. Pasipriešinimas, vykstantis Lietuvoje, toli nuaidėjo už jos ribų. Vakarami apie jį kalbama, rašo savo laikraščiuose, juo stebisi. Stebisi Lietuvosio veržimusi į nepriklausomą gyvenimą. Priešo propagandai užsienyje, ten pasklidę mūsų kovos atgarsiai, sudavė didžiausią smūgį. Todėl priešas partizaniniam judėjimui sužlugdyti mobilizavo visas savo jėgas ir priemones. Kovai su partizanais jis turi sukūręs specialius MGB skyrius, štabus, jis turi išvystęs platų šnipų ir provokatorių tinklą ir t.t. Tad norint išsilaikyti ir, kas yra daug svarbiau, kovoti bei palaikyti tautos pasipriešinimą, šiandien nepakanka paprasto vaikišiojimo po kaimus, nepakanka to atsargumo, koks buvo prieš du metus ar prieš metus. Reikia dar didesnio ir nuolatinio budrumo, apsukrumo, energingumo. Reikia stengtis tobulinti savo kovą ir kartu save. Tobulinti kovą ir save - reiškia mokytis iš savo klaidų. O mes visi be išimties vis dar neišmokstame atsargumo. Negali būti šiandien tokių nusikalstamų reiškinų, kaip tarnybinių paslapčių nelaikymas, plepumas, bereikalingas smalsumas ir t.t. Negalima šiandien vaikščioti kur nori ir kada nori, bet kada reikia. Negalima nė minutės, atėjus į kaimą, būti be sargybos, negalima garsiai šūkauti žygyje, o juo labiau rūkyti. Reikia išmokti sumėtyti savo pėdsakus, klaidinti priešą, nuolat keisti savo vaikišiojimo takus ir kryptį. Reikia taip pat išmokti kaip su kokiu žmogumi kalbėtis, stengtis pažinti žmones, pažinti savo draugus, savo ginklą, savo klaidas. Negalima rodyti savo slėptuvių tiems partizanams, kuriems jų žinoti nereikia. Kreipkime dėmesį į kiekvieną smulkmeną, ir jeigu ji blogai padaryta, pataisykime ją nedelsdami, kol dar ne vėlu. Atsargumo nieka -

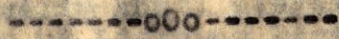
dos nėra per daug. Atsargumo negalima painioti su neveiklumu, amžinu sedėjimu slėptuvėje. Veik, bet būk atsargus ir dar kartą atsargus kiekvienoje smulkmenoje iki galo - tokia yra pagandinė mūsų kovos sąlyga. Savo pareigas mes visados atliksime ir pavojams esant, jeigu būsime budrūs, atsargūs.

Labai klysta tie partizanai, kuriuos perspėjus dėl neatsargumo sako: 'Didelis čia daiktas, kad žūsiu: daug jau žuvo, kuo gi aš geresnis už kitus.' Bet argi mes gyvename tik sau, argi mes kovojame tik dėl savo asmeninės laimės?! Niekaados! Mes kovojame už savo visos tautos laimę, mes savo kova norime mūsų Tėvynei naują ateitį iškovoti. Čia mūsų asmeniniai reikalai, norai turi dingti, nes jie turi būti paaukoti aukštesniam, kilnesniam tikslui. Mes kovojame, kad kiti gyventi galėtų. Juk mūsų tauta nesibaigia ties mumis. Ji turi gyventi tūkstančius metų laisva laisvame pasaulyje ir visos žmonijos kūrybos vainiką praturtinti savais, tautiniais kūrybinių laimėjimų žiedais. Štai kodėl mes turime branginti savo gyvybę ir nerizikuoti ja be reikalo. Mūsų tauta nedidelė. Jai kiekvieno gero lietuvio netekimas yra skaudus. Tai negali reikšti, kad saugodami savo gyvybę mes turime bijoti mirties. Jeigu drąsa rodytina tik ten, kur dera ją rodyti, taip ir gyvybė paaukotina ten, kur reikalinga. Nebijoti mirti už Tėvynę yra šventa mūsų pareiga. Mirčiai mes turime žiūrėti tiesiai į akis, bet savo neatsargumu mes neprivaldome jos šauktis. Partizano gyvybė - visos tautos turtas. Juo daugiau partizanų yra, tuo geriau mūsų tautai, juo partizanai atsargesni, tuo sėkmingesnė bus mūsų kova.

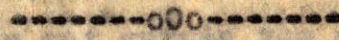
Dar keletas minčių dėl bailumo ir drąsumo. Drąsa, kaip ir bailumas, žmogui nėra įgimtas dalykas. Drąsa dažnai įgyjama tvirta valia ir pasiryžimu. Reikia išugdyti savyje valią, kuri galėtų nugalėti bailumo jausmą, tiksliau pasakius - išgąstį, kuris paraližuoja ir orientaciją, ir atmintį, ir atima jėgas. Vieną kartą nugalėjus savyje išgąstį, kitą kartą tai vyks lengviau, ir mes patys greitai pastebėsime, jog biauirus išgąščio jausmas dings iš mūsų. Todėl, visų pirma, lavinkime savo valią, išmokime save suvaldyti.

Baimės jausmas paprastai kyla iš nepasitikėjimo savo jėgomis, savo ginklu, savo draugais. Kuris abejoja sa-

vimi, savo draugais, savo ginklu, tas niekad nesielgs
 drąsiai, o taip pat atsargiai. Todėl prižiūrėkime savo
 ginklą, pažinkime jį; grūdiakimės nepasisekimuose ir blo-
 gose sąlygose; išmokime aukotis už savo draugus, pagelbė-
 ti jiems; stenkimės savo tarpe sudaryti šiltą, brolišką
 aplinką, kurios neterštų smulkūs kasdieniniai nesutari-
 mai. Jeigu mes tai įvykdysime - būsime stiprūs ir drąsa
 savaimė atsiras. Tik nebūkime apsnūdę, be energijos, blo-
 gos nuotaikos, neveiklūs, nes kaip tik čia ir glūdi bai-
 lumo ir nepasisekimo šaknys!

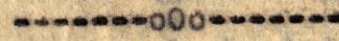

Artimo meilė juo platesnė, juo tobulesnė. Gera mylė-
 ti savo kaimyną. Geriau - savo miesto ar kaimo gyvento-
 jus. Bet dar geriau - visus savo šalies piliečius. Ge-
 ra yra jiems visiems kas nors naudingo daryti ar kentė-
 ti dėl jų...

Kuris padorus žmogus nemylti savo motinos ? Prakeiktas,
 kas užrūstina savo tėvus. O kuri motina yra svarbesnė,
 negu tėvynė, kuri yra visų motinų lizdas, davė mums var-
 dą ir visą ką turime?

Petras Skarga

V. V y t u r y s

Ž A I B U I

(P Kazimieraičio Rm Vadui)

Verkia medžiai ir svyra nuo vėjo,
 Žaibai plėšo niūriąsias erdves,
 O sodybos liūliuoja gaisruose,
 Dūmai temdo padanges melsvas.

Iš širdies skundas plaukia į širdį,
 O garsas trimito šiurpus...
 Ar tai vilko skardusis kaukimas?
 Rodos, mieganti žemė pabus.

Ir jau rodos turėj nušvist laisvė,
Sumažėti tėvynei žaizda,
Gimta žemė, kaip angelo sparnas,
Baltu rūbu vilkėjo tada.

Ir sukaukė pūga prie tavęs,
Nes jau budelių slinko šimtai,
Išdavikams bejausmiams, klastingiems,
- Pigiai nepainsit - tarei.

Narsiai grūmeisi tasyk, o žaibe,
Žvėrių kūnai niekšingi gulėj...
Ir už Lietuvos karžygio širdį
Atėjūnai brangiai užmokėj.

Jau karžygiškos akys tau gėso,
Valdyt ginklą tau trūko jėgų,
Šaltos lūpos švelniai lieté žemę,
- Broliai, keršykit, aš jau žūstų...

Ir ant gatvės tau pajuoka teko.
Vardas tavo per anžius skambės!
Tavo kraujas už laisvę pralietas,
Laisvės rožem širdy mums kalbės.

Geriau legendom ir žygiais puošti mažos tau-
tos istoriją, negu pačiam save vadinti imperijos
karžygiu.

J. Graičiūnas

V. V y t u r y s

Jų mirtis nustebino priešą

Slinko ketvirtieji, antrosios bolševikinės oku-
pacijos metai, kurie jau suspėjo daug skaudžių ne-
lainių Lietuvai atnešti. Sklido raudos ir dejonės..

Motinos verkė gailėdamos žūstančių už laisvę sūnų, sesės - brolių, o mergužėlės - savo mylimųjų... Pilni veidai nerimo dėl ateities, diena iš dienos laukdami artėjančios laisvės, ir buvo pasiruošę dar daug skaudžių nelaimių pernešti.

Prasidėjo pilkas ruduo, lapai pageltę krito žemėn, kurios rudens vėjas negailėstingai blaškė po rudens miegu snaudžiančius laukus bei pievas. Miške nebuvę galima surasti melsvų žibučių bei išgirsti paukščių dainų. Dangus apsiniaukęs ir debesų ašaromis dažnai vilgė žemę. Visas vasaros grožybės nušlavė monotoniškas ruduo ir jo šalnos.

Buvo tai 1947 m. lapkričio mėn. 1 d. Žmonės skubėjo į bažnyčią, šios nepaprastos šventės metu karštai pasimelsti Visagaliui, kad Jis palengvintų mūsų tėvynei priespaudą ir greičiau gražintų Lietuvai laisvę. Gi bolševikai ir mūsų tautos išgamos tą nepaprastą dieną neįjutė jokio kilnaus krikščioniško jausmo, bet priešingai, padidino slautėjimą, begėdiškai drįsdami drąsti Visų šventųjų dienos nuotaką.

D.K. Kęstučio Tėvūnijos partizanai, Būkas, Uosis, Tarzanas, Smakas ir Kalavijas tą dieną apsistojo Aniškio miške, slėptuvėje. Apie antrą valandą po pietų partizanai Būkas ir Uosis išeina iš slėptuvės į pamiškę pasižvalgyti. Visiškai netoli slėptuvės sutinka pasalaujančias stiprias priešo jėgas ir susišaudo. Susišaudymo metu partizanas Uosis garbingai žūsta, o partizanas Būkas lengvai sužeidžiamas į koją. Jam pavyksta pro pirmas priešo linijas prasi-veržti, bet tampa pastebėtas priešo slapukų ir taip pat žūsta.

Partizanai Tarzanas, Smakas ir Kalavijas pasilikę slėptuvėje išgirdo šūvius ir suprato, kad jų draugai susitiko su priešu ir kaunasi. Visi ruošėsi skubėti į pagalbą draugams, tačiau priešas, pastebėjęs slėptuvę, metė granatas ir atidarė stiprią ugnį. Slėptuvė buvo apsupta. Prasiveržti jau buvo neįmanoma. Partizanai atidarė ugnį pro slėptuvės angas. Priešas įmeta į slėptuvę granatas, bet jos niekam nekenkė. Tačiau padėtis buvo beviltiška: mirties šmėkšėnė žvelgė į juos... Jie ruošėsi pomirtiniam gy-

venimui. Ir prieš pat mirtį sléptuvėje pasigirsta partizaniškos dainos garsai. Daina nuolat stiprėja, o po to - trys duslūs šūviai ir viskas nutyla.

Priešas, nuaidėjus į sléptuvę įmestų granatų sprogimams, nustojo šaudyti ir keletą minučių nekantariai laukė, kada išgirs partizanų mirtinus šauksmus ir dejavimus. O kaip jie nustebė, kai vietoj dejonų ir šauksmų jie išgirdo iš sléptuvės gilumos sklandančios gražios, ryžtingos dainos melodiją ir po to tris šūvius. Su daina lūpos trys karžygiai atsiveikino su šiuo pasauliu.

Prie sléptuvės angos buvęs ir visa tai matęs Miroslovo stribitkėlis rusas Altūninas taip kai kuriems žmonėms pasakojo:

-Mes susijaudinime, kai vietoj dejonų išgirdome drąsius dainos žodžius. Tuomet man pasidarė nesmaga ir aš be žodžių pripažinau, kad čia nėra koki banditai ar plėšikai, nes jų į juos panašūs žmonės mirti taip nemokėtų. Jie kovoja prieš mus ir nuo mūsų miršta nedrebėdami, nes žino, kad kovoje už laisvę, kuri, dėl jų tokio herojiškumo, turės jiems grįžti.

ooooooooo

Š e š š l i s

SNAIGIŲ AŠAROS

Apverkia grožį Lietuvos žemės,
Krisdamos snaigės tylios benamės
Metu nakties tyliu.
Lietuvių sodus priešai iškirto,
Ivesdami savojo "rojaus" išgirto,
Nudriskusią laimę ginklu.

Lietuvis verkia tyliai suklupęs,
Nes raudonasis aras nutūpęs,
Širdin jau smeigia nagus.
Tą pat minutę lietuvi žūdo,
Ir ausin snabžda, liežuvis Judo
- žiūrėk, koks "rojus" mūsų gražus.

Ir verkia grožio Lietuvos žemės,
Krisdamos snaigės tylios benamės,
Apsukdamos kalvas, klonius, girias,
Slėpdamos kraują, kurį išliejo,
Priešas lietuviams, kuomet šnabždėjo:
- "Laimę" jums, "šviesą" nešame mes.

Gimė, žydėjo, vyto, pražuvo,
Laisvė ramybė, kuž čia buvo
Ir guodė brolius šalies manos.
O šiandien laisvę lietuvių žemės
Apverkia snaigės tiktai benamės,
Krisdamos žemėn iš aukštumės.

K a r k l a s

T R E M T I N I A I

Naktis...Lauke viešpatuoja begalinė tamsa. Žvarbus žiemos vėjas blaškosi po lediniuotojo Sibiro taigas, apklodamas jas vis naujomis, sidabru blizgančiomis, sniegulėmis. Dideli ugniniai, lyg kraujas, pašvaisčių stulpai klajoja Uralo kalnų viršūnėmis. Tolumoje girdėti išalkusių vilkų uraganiškas staugimas, kuris toli nuaidi per begalines Sibiro taigas.

Nakties tamsoje pasigirsta sniego girgždėjimas. Sunkiai dejuodamos prasiveria barako durys, pro kurias įeina būrelis, iš darbo grįžusių, tremtinių. Mažos lemputės silpna šviesa apšviečia jų išvargusius ir išblyškusius veidus. Tuojuan visi skuba prie savo tuščių lagaminėlių, tikėdamiesi rasti ką nors užkasti. Bet veltui...jų dar taip neseniai iš gimtosios Tėvynės atsivežti pilni lagaminėliai maisto liko tik skaudus prisiminimas. Ir jų išdžiūvusiuose ir raikšlėtuose veiduose pasirodo keršto ir pagiežos žymės, trokštančios keršto raudonajam tironui, kuris išplėšė iš jų Tėvyne, laisvę ir paskutinį kąsni duonos, atskyrė su broliais, tėvais ir draugais,

~~atvežė į le~~

atvežė į lediniuotojo Uralo pakrantes vargti sunkaus ir nepakeliamo vergijos jungo.

Uraganišką vilkų staugimo serenadą pakeičia sunkūs ir graidingi tremtinių aimanavimai ir vaitojimai. Pravirkusi maža mergaitė, pribėgusi prie motinos, atsisisėda ant kelių, apkabina ją ir pradeda bučiuoti:

- Mamyte, aš tavęs labai pasiilgau...Aš tave labiausiai už viską myliu. Mamyte, duok man duonelės...

Dar labiau mergaitė spaudžia silpnutėmis rankomis prie savo liekno liemenėlio motiną ir neperstojančiu, maldaujančiu balseliu vis tą patį kartoja.

Motina nedrįsta į savo mylimą dukrelę pakelti akių, nes ji žino, kad jos prašymo neišpildys, nes ji jau kelios dienos kai neturi ko valgyti ir laukia pagalbos iš gimtosios Tėvynės, kuri ir ją, ir josios dukrelę gali išvaduoti iš bado šmėklos. O mergaitė vis nenustoja maldavusi motinos, kol, pagaliau, alkana ir nuvargusi užsnūsta jai ant kelių. Motina atsargiai ją nuneša ir paguldo kampe barako ant drėgnų šiaudų, o pati sėdasi rašyti laiško.

Vėlyva naktis. Laukia stūgaujama šaltas lediniuotojo Sibiro vėjas. Liesi ir išbadėję vilkai slankioja aplink barakų sienas, tikėdamiesi rasti kokią nors paklydusią gyvybę, kurią galės numalšinti alkį. Krauju žėrinčios šiaurės pašvaistės žaidžia Uralo kalnų viršūnėse, sudarydamos įdomų, bet siaubingą vaizdą.

O motina dar vis atgrubusia drebančia ranka rašo plonutėje beržo žievėje laišką, kas kart vis įsmeigdamas į dubusias akis į mažą barako langelį, pro kurį mato si žėrinčios pašvaistės, dažnai prisimindama savo paliktus gimtuosius namus ir žaliuosius laukus bei pažįstamus ir gerbiamus draugus. Bet, pagaliau, nurimsta ji... Mažas pieštukas iškrinta jai iš rankų, didelės ir tamsios blakstienos apgaubia nuvargusias jos akis, ir jį susmunka ant nebaigto rašyti laiško...

-----000000000-----

B. Vytury s

Vėliava

Plasdena vėliava trispalvė,
 O vėjas Sibiro žvarbus
 Ją plėšo Gedimino kalne
 Ir stengias perplėšti perpus.

Čia vėjas viesulu patvinęs:
 Jį veda Stalinas žiaurus,
 Bet vėliava nuo vėjų ginas -
 Jai padeda tautos sūnus.

Plasnoki, vėliava, didingai!
 Greit teroras žiaurus nustos.
 Plasdenk prieš vėją pergalingai!
 Tave greit sūnūs išvaduos.

-8888888888888-

Viesulas

ŽYGIS Į ALYTŲ

Vieną 1948 metų vasaros dieną mus pasiekė skaudi žinia: partizanas Tigras sunkiai sužeistas pateko į priešui į rankas. Kiekvieno kovos draugo netekimas mums būdavo skaudus smūgis. Bet ypač skaudus netekimas būdavo tų draugų, su kuriais ilgą laiką teko dalintis bendrais pavojais, nelaimėmis ir džiugsmiais. Žinia buvo tuo nepaprastai skaudi, kad Tigras, vienas iš atkakliausių ir drąsiausių partizanų, pateko priešui gyvas. Ir jo likimas buvo dar tuo baisus, kad priešui gyvas pateko jau antrąjį kartą.

Pirmąjį kartą jis į MVD-istų rankas pakliuvo dar partizaninio judėjimo užuomazgoje. Kiekvienas gerai žino, ką priešas galėjo daryti su juo. Tačiau žiauriausi kankinimai jo neprivertė savą draugų išduoti.

- Užkankinkit,- sakydavo jis savą budeliams, bet aš jums nieko napesakysiu, nieko neišduosiu...
 Bet jis nežmoniška iškentėjo, bet neišdavė.

Bet tuomet Tigrą laimė dar lydėjo. Vieną 1945 m. pavasario naktį jis su dar 40 - čia kalinių, sedėjusių Alytaus MGB kalėjime, naktimis išsikasę iš kameros urvą, pabėgo į laisvę. Tigras tapo dar atkaklesniu, dar labiau pasižyžusiu partizanu.

Ir štai po trijų metų sunkios kovos jis vėl smarkiai sužeistas priešo nelaisvėje, vėl nežmėniški tardymai bei kankinimai. Bet Tigras tyli ir tik su skausmų iškreiptu veidu jiems pršvokšdavo:

- Jūsų laimė, kad aš pas jus pirmas patekau, o ne jūs pas mane... Darykite su manimi ką norite, bet savo draugų jums neišduosiu.

MVD-istai matydami, kad greičiau jį užkankinsią, negu ką nors iš jo išgausią, nuvežė į Alytaus ligoninę gydyti.

Sužinoję apie tai visi mūsų dalinio partizanai nepaprastai Tigro gailėjosi. Mūsų dalinio vadas Žaibas apie Tigrą pasakė:

- Ne tas yra pasiryžęs vyras, kuris sužeistas nusišauna, bet tas, kuris patekęs į budelių rankas, nieko neišduoda.

Žaibas dažnai ilgai vienas vaikščiodavo ir kažką giliai mąstydavo. O po kiek laiko pastebėjom, kad jis pradėjo atsargiai patikimų žmonių kask klausinėti apie Tigro sveikatą, apie jo apsaugą ir pačią ligoninę. Tuomet supratom, apie ką mūsų Žaibas taip galvodavo. Supratom, kad jau viskas daroma Tigrui iš priešų nagų išvaduoti. Toks jau buvo mūsų vadas: kol gerai visko neapgalvoja ir nesudaro tikro plano, tol niekam apie savo planus neprasitaria.

Ir štai, vieną kartą sukviėčia jis mus ir, apmetęs visus savo aštūiu žvilgsniu, trumpai prataria:

- Na, vyrai, kas sutiktumėt eiti Tigro vaduoti? Tuoj pat atsiliepia Vanago, Buroko, Guebos, Žilvičio balsai. Tuomet pradėjom visi pasitarimą. Viena iš stambesnių kliūčių buvo ta, kad mažai kas Alytaus ligoninę žinojo. Vanagas nors Alytuje buvo užaugęs, tačiau su ligoninę jokio reikalo neturėjęs. Tik aš vienas ją šiek tiek žinojau.

Žaibo planas buvo drąsus ir paprastas. Visiems persikelti per Nemuną, prislinkti prie ligoninės ir ją apstoti, o dviem vyrams civiliais drabužiais per

sirengus, ieiti į ligoninės vidų ir ten tyliai su-
tvarkyti, du Tigrą saugojančius stribus. O paskui už
Tigro ir atgal. Į vidų pasiūloma eiti man ir Guobai,
ir mes be svyravimo sutinkam. Planas tampa smulkia-
išnagrinėtas ir apsvarstytas, ir po to pradėdam ruoš-
tis žygiui.

Sekančią dieną išžygiuojam pas margėnus, kurie šia-
me žygyje mums buvo pažadėję talkininkauti. Čia mūsų
planas truputį tampa pakeistas. Netikėtai susitinkam
su Rimvydu, kuris, išgirdęs apie mūsų ruošiamą žygį,
pasisiūlo taip pat jame dalyvauti. Kadangi jis puo-
kiai mokėjo rusų kalbą, tai vietoj manęs buvo nutar-
ta į ligoninės vidų leisti jį su Guoba. Jis turėjo
vaizduoti kažkokį tai 'načalninką' o Guoba - jo 'pasiunti-
nį'.

Galutinai žygį į Alytų nutarėm vykdyti ketvirta -
dienį, nes jame tuomet būva turgai ir vyksta gyves-
nis žmonių judėjimas, kas, nesukėlus įtarimo, palengvi-
na priėjimą prie ligoninės.

Nemuno pakrantės krėmuose praleidžiam dieną ir, sau-
lei leidžiantis, pradėdam ruoštis, Rimvydas apsivelka
blizgančiu guminiu lietpalčiu, užsideda skrybelę ir
ateina mums pasirodyti. Mes iš juoko plyšome. Skry-
belė, lietpaltis, dideli juodi akiniai (jis juos vi-
suomet nešiodavo) tikrai padarė jį panašų į žydą.
Nuolatos taisydamas skrybelę, kurią jau seniai buvo
užmiršęs nešioti, burba mums.

- Į mane tai tikrai nieks nešaus toje ligoninėje.
Juk aš dabar visiškai tarybiškai atrodau - čiut ne
žydas, o juk tokiems Tarybų Rusijoje nebaisu. Bi-
jau tik, kad akinių nepamesčiau.

O mašytis Guoba, kraipydamasis prieš veidrodelį,
nusiskuta taip ilgai su pasididžiavimu augintus ūsus,
apsivelka kažkokia apnešiota eilute ir kai atsistojo
prie Rimvydo, tai kaip vaikutis atrodė.

- Nei pats Stalinas neįtars, kad mes su Guoba - 'ban-
ditai', - Čiūrėdamas pro savo didžiulius akinius į jį,
pasakė Rimvydas.

Susitarę su margėnais dėl valčių stovėjimo vietos,
išžygiavome link Alytaus. Greit atsidūrėme kokių ke-
turių kilometrų atstume nuo miesto. Pradėjom ieškoti

pastotkės, bet ne taip lengvai pavyko ją pas ūkininkus gauti. Vienas arklio neturi, kitas - vežimo, trečias - pakinktų. Jau pradėjome net pykti, nes reikėjo ligoninę pasiekti akščiau, kol dar durų nakčiai neuždarė. Užeinam dar pas vieną ūkininką, o tas vėl skundžiasi, kad jo vežimas su javais neiškrautas stovi. Visi sušokome ir tuoj pat vežimą iškrovėme, pakinkėme arklių ir liepėm žmogeliui važiuoti mums iš paskos.

Priėjom prie Alytaus. Visur aiškiai degė gatvių žiburiai. Atrodė visur ramu, tik retkarčiais pasigirdavo susivėlinusių žmonių vežimuratų dardėjimas. Žmogelį palikom gatvės gale ir liepėm laukti, kol sugrįšim. Paėję kiek toliau gatve, kurioje buvo ligoninė, palikome sargyboje Vanagą ir žilviti, kad iš užpakalio neužpultų. Burokas su savo 'Maryte' (tankinis kulkosvaidis) ir Žaibas (Margio Tv.) užima poziciją nuo miesto centro pusės, o mes pro neužrakintus vartus įeiname į ligoninės kiemą. Kieme stovėjo du stambūs ligoninės pastatų masyvai, pro kurių langus sverbėsi stipri elektros šviesa. Ilgi mūsų šešėliai tiesėsi per kiemą. Antrame aukšte matėsi grotomis išpintas langas. Čia ir gulėjo mūsų Tigras.

Tyliai prislinkome prie pat pastato sienos ir pažvelgė pro kampą įeinamųjų durų link, visi krūptelėjom. Prie laiptų stovi automobilis ir prie jo ramiausiai krepštosi ruselis su automatu ant kaklo. Pasitraukiam atgal, bet čia taip šviesu, kad nėra nei kur dingti. Jei kas pastebėtų, tuomet - sudie mūsų visam planui. Skubiai prisilenkam prie antro didelio pastato, kuris ne taip buvo apšviestas. Bet čia sutērška durys, ir kažkas išeina. Skubiai lendam po pasitaikiusiais laiptais ir susigūžę stebime, kas gi čia bus toliau. Išėjo kažkokios dvi moterys ir rūkydamos ramiausiai sau vaikščioja, kažką rusiškai bambėdamos. Rimvydas neiškenčia ir ~~kažką~~ juokais pradeda šnabždėti!

- Hm...Gal pasišauksim 'paflirtuot'?' Atrodo, kad nieko sau katiušos...

Norėjo kažką sakyti ir Žaibas, bet staiga su triukšmu atsidarė pirmojo pastato durys, ir išėjo 5-ki su

blizgančiais antpečiais MVD karininkai.

- Štai kur taikyns, - galvojau sau, - tokių gana retai pasitaiko.

Bet norint nesugadinti reikalo, teko tylėti. Jie kažką pakalbė, užsivėrė po cigaretę, sėdė į automobilį ir nuvažiuoja. Dingsta kažkur ir tos rūkančios katiušos. Išlėndam ir mes iš po laiptų. Momentas vėkti jau buvo atėjęs. Labutį pasiunčiam sargybon dar ant vieno tako, vedančio į miestą, Rimvydas su Guoba pradeda judėti lik durų, o aš su Žaibu užsislepiam už kampo šešėlyje ir laukiame. Kai tik Rimvydas su Guobais į vidų, mes puolam paskui juos ir...

Iš nekantrumo kramtydamas lūpas ir spausdamas automata matau, kaip Rimvydas prieina prie durų ir patraukia už rankenos. Durys neatsidarė. Pabandė antrą kartą, bet ir šį kartą neatsidarė. Durys buvo jau užrakintos. Tuomet pradėjo belsti. Pabeldžia vieną kartą, antrą, trečią, bet nieko. Tuomet nustoja beldęs (matyt pagalvojęs, kad užimti ir neturi laiko atidaryti) ir nusprendęs geriau palaukti, išsiima laikraštį ir 'skaito' lyg niekur nieko, protarpiais pabeldamas į duris. Guoba, stovėdamas šalia, matyt nerimauja, kad, laikydamas ranką kišeniniu (aiškiai už pistoletu), dairosi tai į miesto pusę, tai į duris. Galbūt valandą ar dvi būtų prastovėję su tokiu netaisybišku beldimu, bet iš antrojo ligoninės pastato išbėga baltu chalatu mergina, matyt 'šiostra', ir pasileido link mūsų. Mes su Žaibu greit dingstame tamsoje, kad ji nepastebėtų mūsų uniforminių ženklų. Ji prabėgdama stabtelėjo, žvilgterėjo į mus ir pasilėido toliau. Toptelėjo mums mintis, kad gal iš ligoninės mus kas jau pastebėjo ir lekia dabar į miestą pranešti. Greit prišokom prie kampo ir stebim: jeigu bėgs į miestą, tai mes ją griebsim už sprando. Bet, jos laimei, to nereikėjo daryti. Ji greit užbėgo laiptais, prastūmė Rimvydą su Guobą ir ji pradėjo belsti. Bet ji beldžia ne taip, kaip Rimvydas. Iš pradžių beldė su kumsčiu, bet, matyt, ji iškaudė, kad taip pradėjo lupti su koja, kad net visas pastatas pradėjo dundėti.

(tęsinys sekančiame numeryje)

D i k a s

P a r t i z a n o k a p a s

Ateis pavasariai, paskęs laukai žieduose,
Miškuose pirmosios žibuoklės sužydės.
O kas ateis prie tavo kapo, žuves partizane,
Ir kas vainiką iš pirmų žiedų uždės?

Kas aplankys apleistą tavo kapą,
Kas "Amžinąjį Atilsį", kas malda už tave čia sukalbės?
Gal tiktai vakaras, gal vėjas iš laukų tėvynės
Raudos, kaip motina, suklupusi prie sušaudyto sūnaus
/ duobės.

Raudos tavų dienų, tavo jaunystės, tavo juoko,
Kai per pavojus jaunas ir drąsus buvai.
Kai pamilai tėvynę, sielvarte suklupusią po kryžium,
Ir kelią laisvei - kovą, tiktai kovą suradai.

Ir čia šuvai. Ir parašei krauju ant tėvų žemės:
"Lietuvi, amžiais būk didus, nes tavo kelias-kruvina
/ kova."

Ir metai eis, žydės laukai prie kelio,
Ir kelsis vėl, iš tavo kraujo, kelsis Lietuva!

Bet kai laukais praeis žali pavasariai,
Ir sodai, kaip jaunamartės valiuose žydės,
Kas gi ateis prie tavo kapo, žuves partizane,
Ir kas gi, kas vainiką iš pirmų žiedų uždės?

Pavasarį! Jai būna, konfiskuojama turto dalis.